

LEDER

Af Henrik H. Brandt,
direktør for Idrættens
Analyseinstitut

Kommuner i god form

Hvis man træner målrettet, skærper sanserne efter nye indtryk og besidder den rette mængde gode vilje, kan man nå ganske langt i idræt.

Landets kommuner er godt i gang med at bevise påstanden på idrætsområdet fire år efter strukturreformens ikrafttræden. I dette nyhedsbrev bryder vi den generelle trend i debatten om den offentlige sektor og sender med en grov generalisering en grundlæggende ros til landets 98 kommuner for deres arbejde på idrætsfronten.

De fleste kommuner gør det i grunden godt i bestræbelserne på at skabe rammerne for idræt, motion og fællesskab for borgerne. Der sidder mange engagerede og kompetente embedsfolk i kommunernes forvaltninger med velvillige politiske foresatte og ofte ganske gennearbejdede idrætspolitiske strategier som ledetråd for deres daglige arbejde.

Respekten, nærheden og råderummet for det traditionelt bærende foreningsliv er ikke gået i glemmebogen på rådhusene trods kommunalreformen, men samtidig har forvaltningerne mange steder fået et mere veludviklet og kvalificeret blik for hele idrætssektoren og for nye koncepter og partnere, der også kan skabe tilbud for målgrupper uden for foreningslivet.

Idrætten har stadig hæderlige vilkår, selv om økonomien strammer til i landets kommuner, men der er næppe tvivl om, at de kommende års varmeste idrætspolitiske tema i kommunerne bliver behovet for en fordomsfri debat og et bedre vidensgrundlag om fyord som brugerbetaling, ef-

fortsættes...

Indhold:

- Nye storkommuner satser bredt
- Små udsving i idrætsudgifter
- Århus på jagt efter idræspotentialer
- Eventklynger og rutevisioner
- Kommuner strømmer ind med it
- Anmeldelse: Sandheden om sundhed

Foto: sarae30/Flickr

Kommunerne har stadig fokus på børneidrætten, men sætter også gerne egne aktiviteter i gang.

Nye storkommuner satser mere på egne idrætsindsatser

Kommunalreformen har fået de sammenlagte kommuner til at satse på en bredere vifte af idrætsindsatser og løftet det faglige niveau på rådhusene.

Af Søren Bang, Idrættens Analyseinstitut

Kommunalreformen blev ikke laveste fællesnævner på idrætsområdet. Tværtimod har kommunalreformen fået de nye storkommuner til at kaste sig over flere opgaver på idrætsområdet, selv om der ikke er kommet flere ressourcer til idrætten.

Samtidig er forvaltningerne i de sammenlagte kommuner blevet styrket fagligt, viser undersøgelsen 'Ændringer i kommunal idrætspolitik efter kommunalreformen', som stiller skarpt på kommunernes arbejde med idrætten og deres vurderinger af kommunalreformens betydning.

Undersøgelsen er gennemført i efteråret 2009 af Syddansk Universitet som opfølgning på en tilsvarende undersøgelse fra 2006, der slog fast, at kommunestørrelsen er den afgørende faktor, når det gælder kommunernes lyst og evne til at være udførende på idrætsområdet.

Den nye undersøgelse bekræfter det billede: Der har været en kraftig udvikling på idrætsområdet i de nye og større kommuner. Men også selve processen omkring

kommunalreformen har haft betydning, vurderer rapportens medforfatter, professor Bjarne Ibsen fra Syddansk Universitet.

"Sammenlægningerne har været en katalysator. Man har ikke gjort som sidste år, men har smidt det hele op i luften."

Udviklingen i kommunerne kan ifølge *fortsættes...*

Fakta om undersøgelsen

Rapporten 'Ændringer i kommunal idrætspolitik efter kommunalreformen' er skrevet af professor Bjarne Ibsen, Institut for Idræt og Biomekanik ved Syddansk Universitet, samt specialestuderende Anne Mette Walmar Hansen og Eva Vennekilde.

Rapporten bygger på en spørgeskemaundersøgelse i de idrætsansvarlige forvaltninger. I alt besvarede 84 ud af landets 98 kommuner spørgeskemaet.

Undersøgelsen følger op på 'Kommunal idrætspolitik – mellem folkeoplysning og velfærd', som Syddansk Universitet gennemførte for Idan i 2006.

fektivisering og udliciteringer på facilitetsområdet, der sluger langt hovedparten af de kommunale budgetter til idræt.

Debatten er nødvendig, hvis ikke vi skal have et todelt idrætssamfund, hvor de ressourcestærke voksne dyrker idræt i kommercielle idrætspaladser, mens livskraften langsomt siver ud af foreninger i forsømte og forældede offentlige gymnastiksale og idrætshaller. Man kan ikke afvise, at foreningslivet i mange kommuner har sejret sig ihjel med traditionen for gratis eller billig adgang til faciliteterne.

Der er grund til at tro, at de kommunale forvaltninger om nødvendigt vil tage debatten og kampene med utidssvarende velerhvervede rettigheder på facilitetsområdet.

Skal man endelig bebrejde landets kommuner noget, skulle det lige være deres umådeholdne jagt på tomme titler og de par håndører, der følger med den i kommunerne så eftertragtede status som 'elitekommune' eller 'breddeidrætskommune'.

I bedste fald tjener titlerne til en overvurdering eller legitimering af en statslig idrætspolitik, der i de senere år langt fra har udviklet sig med samme engagement, dynamik eller visionære tilgang til idrætssektoren, som man oplever i mange kommuner.

NYT FRA IND- OG UDLAND

Breddeidræt på EU's dagsorden

EU-parlamentets Kulturudvalg afholdt den 18. november offentlig høring om sport i Europa.

Baggrunden for høringen er Lissabon-Traktaten, hvor artikel 165 nu formelt sætter idræt og sport på den europæiske politiske dagsorden.

Blandt de fire inviterede oplægsholdere var den danske præsident for den internationale breddeidrætsorganisation ISCA, Mogens Kirkeby.

Han lancerede i sit oplæg visionen om 100 mio. flere idrætsaktive EU-borgere i 2020. På nuværende tidspunkt er cirka 200 mio. – svarende til 40 pct. af EU-borgere – aktive.

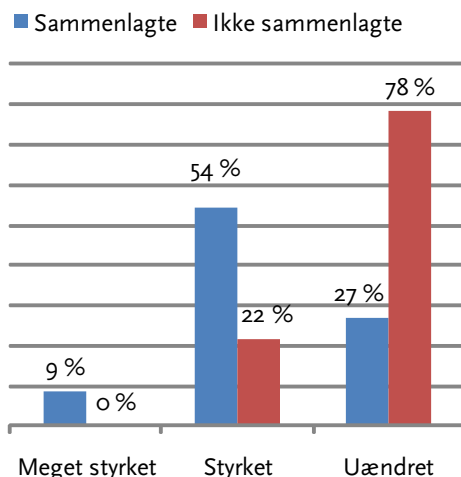
I oplægget pegede Mogens Kirkeby på nødvendigheden af, at inddrage andre sektorer end kun sportssektoren. Samtidig advarede han mod troen på, at eliten i sig selv skaber flere aktive i breddeidrætten:

"At øge deltagelsen og at gøre inaktive aktive er en mere kompleks proces end synlighed af sportsstjerner og store events," sagde han.

Høringen havde deltagelse af flere eksperter og internationale idrætsorganisationer, heriblandt den europæiske olympiske komité og det europæiske fodboldforbund, UEFA.

Læs mere om høringen på ISCA's hjemmeside: www.isca-web.org.

Figur 1: Idrætten er blevet styrket

Andel kommuner, som mener, at kommunalreformen har styrket idrætten som fagområde eller blot medført status quo.

Bjarne Ibsen spores på flere områder:

"Der er kommet en større formalisering af idrætspolitikken. Der er visse indsatsområder, man arbejder mere med. Og kommunerne har i dag flere folk med en akademisk uddannelse ansat. Det sidste kan i sig selv have en væsentlig indflydelse på området, for disse folk kommer med en faglighed og ledelsesmæssig, administrativ og forvaltningsmæssig indsigt i idræt."

Stor politisk betydning

63 pct. af de nye kommuner vurderer, at idrætten som særligt område er blevet styrket af kommunalreformen (figur 1). Kun 7 pct. peger på det modsatte. Få ikke-sammenlagte kommuner har registreret nogen større forskel.

Konkret har mange sammenlagte kommuner brugt kræfter på at formulere en egentlig idrætspolitik og inddrage idrætten i andre politikområder.

Men også når det gælder konkrete politiske prioriteringer, er der markante

forskelle mellem de sammenlagte og ikke-sammenlagte kommuner. Det kommer bl.a. til udtryk i kommunernes vurdering af, hvorvidt deres nye forebyggende og sundhedsfremmende opgaver har påvirket arbejdet på idrætsområdet.

Mens 55 pct. af de sammenlagte kommuner mener, at det er tilfældet i høj eller meget høj grad, gælder det blot 22 pct. af de øvrige kommuner (se figur 2).

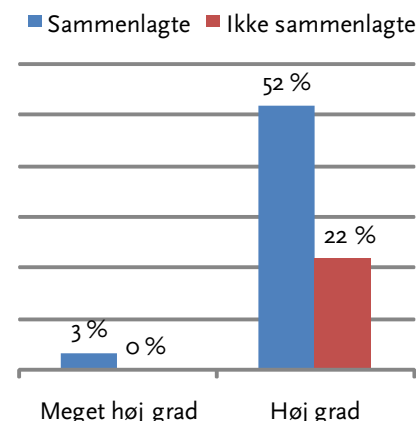
Tættere samarbejde med foreningsliv

Også når det gælder kommunernes samarbejdsrelationer, er der klare tendenser.

Generelt samarbejder kommunerne i stigende grad med andre kommuner, eksterne konsulenter, forskningsinstitutioner og private virksomheder. Men samtidig peger mange af de sammenlagte kommuner på, at samarbejdet med foreningslivet er blevet styrket (44 pct.), og at foreningerne i højere grad end tidligere inddrages i løsningen af kommunale opgaver (34 pct.). Og hele 60 pct. af de sammenlagte kom-

fortsættes...

Figur 2: Fokus på sundhed

Andel kommuner, som i høj eller meget høj grad mener, at kommunalreformens nye opgaver på det forebyggende og sundhedsfremmende område har påvirket idrætspolitikken.

Eliteidrætten vinder frem i de nye storkommuner

Eliteidrætten er et af de områder, som mange kommuner kaster sig over, når de sammenlægges og bliver større. Kommunestørrelsen er således afgørende for, om kommunerne udvikler en egentlig eliteidrætspolitik.

Mens blot 11 pct. af kommunerne med under 30.000 indbyggere svarer, at de har en eliteidrætspolitik eller forventer at få én, er det omvendt tilfældet i cirka 71 pct. af kommunerne med over 60.000 indbyggere.

"Når kommuner bliver store, får de storhedsvanvid. Det er den grove fortolkning. Når

man bliver stor nok, skal man pludselig have en eliteidrætspolitik, selv om man måske ikke har ret mange udøvere," siger Bjarne Ibsen.

Han peger desuden på ændringen af eliteidrætsloven, der gav kommunerne bedre muligheder på området, og som Team Danmark har understøttet med sine 'elitekommuner'.

"Desuden er der meget stærk forestilling om, at branding er vigtigt for kommunerne. Det kan man være kritisk over for, men det fylder meget i moderne tænkning. Her er eliteidrætten et af de områder, man griber til."

Foto: Adam Ciesielski

Regeringen udskyder spillelov

Det danske spillemarked skulle fra nytår have været delvist liberaliseret. Men klager over ulovlig statsstøtte til EU-Kommissionen fra Dansk Automat Branche forening og et enkelt kasino får nu regeringen til at udskyde lovgivningens ikrafttræden.

Ifølge Skatteministeriet har det indtil videre ikke været muligt at få Kommissionens statsstøttekontor til at godkende den nye lovgivning, som bl.a. giver udenlandske spilleselskaber mulighed for at tilbyde visse kasinospil.

Da alene ansøgningsproceduren for online-udbydere tager et par måneder, kan lovgivningen med sikkerhed ikke træde i kraft den 1. januar 2011, og der kan gå mange måneder, før det eventuelt sker. Kommissionen har således besluttet at åbne for en egentlig undersøgelse af den nye spillelov.

Kernen i konflikten er statsafgiften, som på onlinespil er sat til 20 pct. af indtægten, mens almindelige automatspil fortsat er pålagt en afgift på 41 pct.

I modsætning til regeringen opfatter Dansk Automat Branche forening de forskellige afgiftssatser som en ulovlig statsstøtte.

Fusionsplaner skrinlagt i DGI

Den planlagte fusion mellem DGI Nordsjælland og DGI Storkøbenhavn er blevet afvist på DGI Nordsjællands årsmøde til overraskelse for bestyrelserne i de to landsforeninger.

De to bestyrelser havde ellers arbejdet for en fælles landsforening under navnet DGI Nordøstsjælland, som allerede fra januar 2011 skulle have været en realitet.

Der var klar tilslutning til fusionen hos DGI Storkøbenhavn, men i DGI Nordsjælland lykkedes det ikke at opnå det krævede to-tredjedele flertal fra de stemmeberettigede foreninger.

Fortalere for fusionen havde fremhævet, at den nye landsforening med mere end 600 foreninger og 195.000 medlemmer ville kunne opnå større politiske indflydelse. Desuden skulle fusionen sikre bedre uddannelser og flere aktiviteter.

Skeptikere argumenterede modsat for, at fusionen var et topstyret projekt, som ville medføre længere transporttid for udøvere til bl.a. stævner og turneringer.

De mest udbredte indsatser i 2009 - andel kommuner

	2009 (%)	Forskel fra 2006
Idrætsaktiviteter for børn i sommerferien/andre ferier	75,3	+24,8
Idræt og motion for fysisk inaktive børn	58,0	+19,8
Idræt i skolen (herunder skoleidræt i folkeskolen, idrætsskole, idrætsefterskoler, Team Danmark-skoler etc.)	53,1	(Kun data fra 2009)
Samarbejde mellem idrætsforeninger og SFO'er og/eller skoler om mere og bedre idræt for børn i kommunen	46,9	+17,2
Motion på arbejdspladsen	45,7	+24,9
Idræt i bylivet (streetbasketbaner, rulleskøjte- og skøjtebaner ol.)	43,2	(Kun 2009)
Idræt for ældre/seniorer	39,5	+6,5
Integration af indvandrere og flygtninge i idrætten	37,0	+12,5
Idrætsbørnehaver, idræts-SFO ol.	34,6	+14,8
Samarbejde med privat fitnesscenter/fysioterapi om tilbud om træning for bestemte grupper	33,3	+6,4

muner forventer at styrke relationerne til det lokale idrætssamvirke eller idrætsråd.

Med andre ord opleves afstanden fra rådhus til forening som kortere, selv om den fysisk set ofte er blevet længere.

Ønsket om et tættere samarbejde med idrætssamvirkerne behøver dog ikke få vidtrækkende praktisk betydning. Undersøgelsen peger således på, at der ikke er flere samvirker og idrætsråd, der løser kommunale opgaver som fordeling af haltimer eller tilskud. Snarere tværtimod. Og Bjarne Ibsen advarer generelt mod at overdrive betydningen af samarbejdet.

"Jeg tror, at de store kommuner kan opbygge nogle effektive systemer, som servicere foreningerne bedre, men det er ikke det samme, som at foreningerne af den grund har større indflydelse. Forholdet er snarere blevet mere ligeværdigt."

Her kan den stigende faglighed i de kommunale forvaltninger også få stor betydning for forholdet mellem kommunerne og den organiserede idræt. 71 pct. af de sammenlagte kommuner mener i dag, at fagligheden er blevet styrket, samtidig med at antallet af akademikere på idrætsområdet er blevet fordoblet siden 2006.

"Får vi flere af den type medarbejdere,

som kan lave politikindstillinger, har deres egen viden på området og kan matche organisationerne, tror jeg, at kommunerne i mindre grad behøver spørge idrætsorganisationerne om at stå for oplæg og andet, som især DGI har profileret sig på. Hvorfor ikke stå for det selv?" siger Bjarne Ibsen.

Større kommuner, flere indsatsområder

At sammenlægningerne i hvert fald har udvidet viften af kommunale indsatsområder, dokumenterer undersøgelsen (se tabel øverst). Den mest udbredte kommunale aktivitet, feriedrætsaktiviteter for børn, er nu på programmet i tre ud af fire kommuner – en vækst på 25 procentpoint siden 2006. Og en række andre indsatser vinder på tilsvarende vis frem ude omkring.

Kommunerne får altså flere varer på hylenderne, selv om de samlet set ikke bruger flere ressourcer på idrætten (se boks), og det samlede aktivitetsniveau derfor næppe er vokset.

"Forståelsen af, hvad en kommunes opgave er, har ændret sig. Det kan godt være, at man kun har en enkelt partnerskabsaftale med en skole, men man har den – og det kan så være, at man senere udvider aktiviteterne," siger Bjarne Ibsen.

"Det er også tydeligt, at kommunerne fortsat gerne vil støtte børnene, men de gør det ikke længere kun gennem foreningerne – man sætter også sine egne aktiviteter i gang, og man har fokus på de inaktive. Det bekræfter, at der er et nyt spor på vej i de kommunale idrætspolitikker," vurderer Bjarne Ibsen, som dog også peger på, at kommunernes pressede økonomi kan få indflydelse på, hvor offensive de i de kommende år vil være på idrætsområdet.

Se rapporten i vidensbanken på ldan.dk.

Økonomien efter reformen

I undersøgelsen angiver kommunerne set under ét, at deres udgifter på idrætsområdet har været nogenlunde konstante i årene omkring kommunalreformen.

Det matcher nye tal fra KL (se næste side), som viser, at de kommunale anlægs- og driftsudgifter til idrætsformål kun i mindre grad har varieret i de senere år.

Bæredygtig idrætsarkitektur

Center for Idræts og Arkitektur sætter på en ny hjemmeside fokus på bæredygtighed inden for idrætsbyggeri. De bæredygtige elementer skal ligge i at skabe flere byggerier, hvor der bl.a. er tænk på energiforbrug, muligheder for genanvendelse af eksisterende faciliteter, og hvor der i et socialt perspektiv er tænkt i anlæg i nærområdet.

En række eksperter og rådgivere med viden om idrætsarkitektur og bæredygtighed vil med vidensdatabasen være med til at diskutere og reflektere over bæredygtige aktivitetsrum. Målet er at konkretisere og definere mulighederne for bæredygtighed på området og samtidig skabe et vidensnetværk.

Interesserede fra bl.a. arkitektbranchen, kommuner og bygherrer skal kunne hente hjælp til at skabe bæredygtige byggeprojekter på idrætsområdet. Samtidig skal der være mulighed for rådgivning fra eksperter, ligesom der skal være mulighed for at få kontakt til potentielle samarbejdspartnere.

Læs mere på www.aktivitetsrum.dk.

Foto: João Estêvão de Freitas

EU-støtte til motionsdopingindsats

EU har givet tilsagn om ca. 1,7 mio. kr. i støtte til 'Strategy for Stopping Steroids', der skal se nærmere på indsatsen mod motionsdoping. Anti Doping Danmark (ADD) er initiativtager til projektet, hvor Danmark samarbejder med agenturer fra Cypern, Polen, Sverige og Holland.

"Det er vores håb, at den viden, som vi indsamler og udgiver, kan motivere og inspirere til at indsatsen på området i Europa bliver løftet," siger leder af oplysning i ADD, Jakob Berget.

Deltagerlandenes nationale viden om motionsdoping skal indsamles. Herunder bl.a. omfanget af motionsdoping, tiltag på området, lovgivning, distributionen af de ulovlige stoffer.

Samtidig skal projektet samle relevante organisationer og personer, der har viden på området. I den forbindelse vil ADD være vært for en afsluttende europæisk konference i Danmark i 2012, hvor nationale antidopingorganisationer, forskere, politikere og andre relevante personer vil blive inviteret.

Resultaterne af vidensindsamlingen og konferencens konklusioner bliver samlet i en opsummerende rapport, der skal vejlede om 'good practice' i bekæmpelsen af motionsdoping.

Små udsving i kommunernes samlede idrætsudgifter

Kommunerne fastholder deres udgiftsniveau på idrætsområdet. Men den kommunale medlems- og aktivitetsstøtte til foreningerne falder.

Af Søren Bang, Idrættens Analyseinstitut

Kommunernes økonomiske satsning på idrætsområdet har været konstant over de seneste år, viser friske tal fra KL.

Ifølge KL endte de idrætsrelaterede nettodriftsudgifter på kultur- og fritidsområdet på 3.598 mio. kr. i 2009, mens budgetterne for 2010 forventer udgifter på 3.581 mio. kr. På nær et lille dyk i 2006-2007 har udgifterne været konstante siden 2003, og med cirka 2,3 mia. kr. er driften af idrætsfaciliteter den klart største udgiftspost.

På anlægssiden har kommunernes udgifter til opførelse af idrætsfaciliteter mv. i flere år svinget omkring 1,2 mia. kr. I 2009 endte nettoanlægsudgifterne på 1.207 mio. kr., mens budgetterne opererer med udgifter på 1.153 mio. kr. i 2010.

Medlemsstøtten falder

På ét punkt viser tallene en klart faldende tendens: Siden 2005 er medlems- og aktivitetsstøtten til foreningerne, som kommunerne giver over folkeoplysningsloven, faldet fra 370 til 317 mio. kr. i 2009.

Det er en nedgang på 14 pct., og kommunernes budgetter indikerer, at faldet fortsætter. I 2010 er der kun afsat 303 mio. kr. (se figur), mens lokaletilskuddene til foreningerne snarere vil stige lidt.

"Hvis jeg skal komme med et bud på en mulig forklaring, kunne det være, at

kommunerne prioriterer udgifter til lokaletilskud meget højt, fordi idrætsforeninger med egne lokaler af gode grunde er dybt afhængige af tilskud for at kunne betale løbende udgifter til prioritetsrenter, lys, varme osv. I en tid med økonomisk trang er det derfor nok lidt lettere at spare en smule på nogle af tilskudsmulighederne til idrætsforeningernes aktiviteter," siger formanden for KL's Børne- og Kulturudvalg, Jane Findahl (SF).

Hun peger dog også på, at udgifterne til idrætsformål er summen af 98 kommunalbestyrelses beslutninger, og at der derfor kan gemme sig mange lokale overvejelser og prioriteringer i tallene.

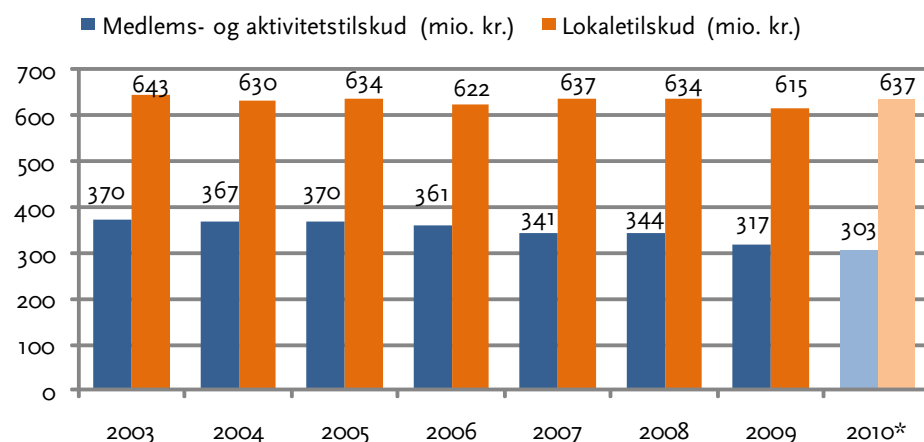
Om opgørelsen

KL opgør ikke kommunernes idrætsrelaterede udgifter separat, men en række bredere posteringer på kultur- og fritidsområdet. Tallene i artiklen er derfor Idans overslag ud fra metoden, som blev benyttet i Breddeidrætsudvalgets rapport fra 2009, 'Idræt for alle'.

Her blev idrættens andel af udgifterne til eksempelvis lokaletilskud og medlems- og aktivitetsstilskud sat til 75 pct. Læs evt. mere om beregningsmetoden i Breddeidrætsudvalgets rapport (side 57-60).

Alle tal er opgjort i faste 2011-priser.

Kommunerne bruger mindre på medlems- og aktivitetsstilskud

Kommunerne har siden 2005 løbende skåret i de samlede medlems- og aktivitetsstilskud til idrætsforeninger. *Budgettal for 2010. Beløbene er i 2011-faste priser. Kilde: KL og Idans egen udregning.

Skandaleramt FIFA vælger VM-lande

Torsdag den 2. december satte FIFA navn på værtsnationerne for VM-slutrunderne i 2018 og 2022. Valget faldt på henholdsvis Rusland og Qatar. Begge lande bliver for første gang værter for VM.

Kandidatlandene til 2018 var Rusland, Holland/Belgien, Spanien/Portugal og England, og Rusland fik allerede i anden runde det nødvendige flertal med 13 stemmer. Det skete, efter at forhåndsfavoritten England var røget ud i første runde med blot to stemmer.

Til 2022-slutrunden havde Australien, Japan, Sydkorea, Qatar og USA lagt billet ind. Her måtte FIFA ud i hele fire afstemningsrunder, før Qatar endelig blev valgt foran USA.

Op til afgørelsen om VM-værtskabet har FIFA været genstand for stor opmærksomhed med afsløringer om korruption og bestikkelse i bestyrelsen. Først udelukkede FIFA to medlemmer af bestyrelsen for at være villige til at sælge deres stemmer i forbindelse med udpegningen af VM-værtslande.

Senest afslørede bl.a. journalisten Andrew Jennings i BBC-dokumentaren Panorama, at de tre medlemmer af FIFAs bestyrelse, Nicolas Léoz fra Paraguay, Issa Hayato fra Cameroun og Ricardo Teixeira fra Brasilien, skulle stå på en hidtil fortrolig liste med 175 udbetalinger, som det nu krakkede schweiziske sportsmarketingfirma ISL i 1990'erne foretog som led i bestikkelse til beslutningstagere i sportens verden, herunder FIFA.

Til kamp mod ulovligheder i sporten

Korruption og matchfixing er nogle af de ulovligheder, som har været på de internationale mediers sportsdagsorden i efteråret 2010. Nu skal der til at gøres noget ved det, lyder det uafhængigt fra forskellige instanser.

Schweiz huser nogle af verdens største idrætsorganisationer, herunder den Internationale Olympiske Komité, IOC, det europæiske fodboldforbund, UEFA, og det internationale fodboldforbund, FIFA. Her har de seneste afsløringer om korruption i FIFA vakt bekymring hos den schweiziske sportsminister, Ueli Maurer. Landets regler gør det muligt for organisationerne at omgås landets korruptionslove, og derfor har sportsministeren nu igangsat en undersøgelse af korruptionen med henblik på at bekæmpe den.

I UEFA efterlyser præsidenten Michel Platini også handling:

"Vi behøver et grænseoverskridende instrument, et internationalt sportspoliti. Interpol har for nylig kontaktet os og tilbudt os at lave en fælles arbejdsgruppe. Det kunne være en begyndelse," siger Michel Platini, der advarer mod, at de kriminelle kræfter i dag er så farlige, at UEFA ikke skal begynde at lege politi.

Foto: Trino Elliot, Flickr

På eliteområdet har Århus bl.a. markeret sig med sejlsportsevents.

Århus går på jagt efter nye idrætspotentialer

Som kandidatby til Europæisk Kulturhovedstad 2017 har Århus kortlagt kommunens idrætsliv. Resultaterne af kortlægningen kan inspirere til nye samarbejder og tiltag til gavn for byens idrætsliv på længere sigt.

Af Henrik H. Brandt, Idrættens Analyseinstitut

Hvad har vi egentlig på hylderne her i kommunen? Kan vi blande kortene på en ny måde og inddrage nye aktører i idrætslige satsninger og derigennem skabe nye idrætslige tilbud og oplevelser for byens borgere og besøgende?

Århus Kommune bad i foråret Idrættens Analyseinstitut (Idan) om at lede efter svarene på de ovennævnte spørgsmål som led i en større række af kortlægninger af byens idrætsliv, kulturliv og kreative miljøer.

Svaret fra Idan i rapporten 'Idræt og motion – hvor er Århus?' er entydigt: Århus har masser af interessante idrætsvarer på hylderne og store muligheder for at få endnu flere, uanset om baggrunden for kortlægningen, byens ansøgning om at blive Europæisk Kulturhovedstad i 2017, krones med held i konkurrencen med andre danske byer.

Men hvad har de så på hylderne i Århus?

Mere end man umiddelbart skulle tro, hvis man ikke kender andet til byens idrætsliv end den rutinemæssige mediedækning af dårlig økonomi og smerter

i den sportslige selvforståelse hos AGF eller uforløste drømme i århusianske eliteklubber om sponsorkroner fra store erhvervsvirksomheder med hovedsæde i hovedstadsområdet eller driftigheden på

fortsættes...

Kulturhovedstad 2017

Danmark skal sammen med Cypren udvælge en by som Europæisk Kulturhovedstad i 2017. Kulturhovedstadsprojektet skal 'fremhæve de europæiske kulturers rigdom og mangfoldighed samt deres fælles træk og medvirke til at give de europæiske borgere større forståelse for hinanden'. København er som kulturhovedstad i 1996 udelukket fra at søge igen i 2017.

Forud for udvælgelsen går en lang og grundig proces i kandidatbyerne, der skal aflevere deres ansøgning den 30. september 2011.

Idans kortlægning af idrætten i Århus skete som led i kommunens forberedelser af en ansøgning. Foruden Århus Kommune kandiderer Sønderborg Kommune og grænseregionen officielt til titlen i 2017.

Foto: Andrew Gray

DIF klar med nye voksensatsninger

Nye initiativer i fem af de store idrætsgrene skal tiltrække især de voksne idrætsaktive. Med nye satsninger vil Danmarks Idræts-Forbund, DIF, i samarbejde med specialforbundene tiltrække tilsammen 61.000 nye medlemmer til golf, volleyball, fodbold, håndbold og badminton.

Især ønsker DIF at få flere medlemmer i målgruppen af voksne motionister, der i dag i stigende grad vælger den organiserede idræt fra til fordel for selvorganiseret og fleksibel idræt som løb eller træning i fitnesscentre.

Initiativerne i de forskellige forbund har især fokus på nye spilformer og nye, fleksible medlemskaber. I fodbold skal spil på mindre baner og mere fleksibilitet omkring træningstider gøre det nemmere at spille fodbold.

Håndbold vil lave hold med fokus på motion og ikke turneringsdeltagelse, mens volleyball vil udbrede kendskabet til flere tilpassede spilkoncepter, som bedstevolley.

I golf og badminton er der større fokus på mere fleksible medlemskaber. F.eks. ønsker både golf- og badmintonforbundet at øge mulighederne for 'pay and play'-medlemskaber.

Mere motion under åben himmel

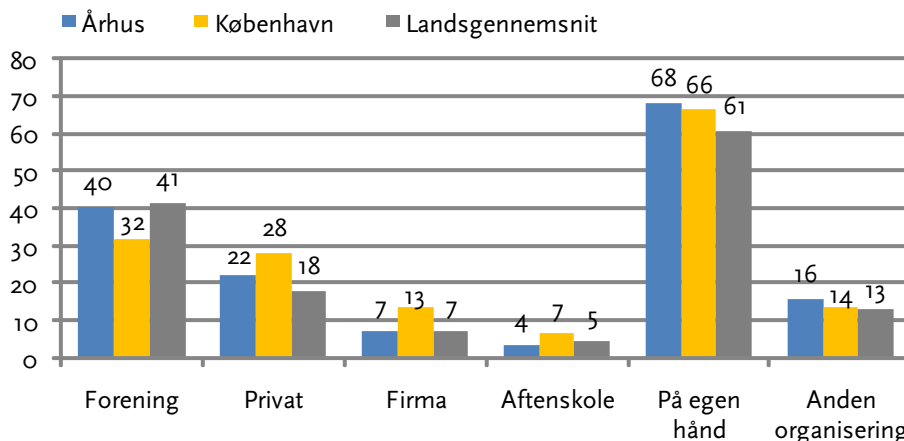
Friluftsrådet har udvalgt de første ni pilotkommuner til at deltage i det såkaldte Kløverstiprojekt, der har som ambition at få flere danskere til at tage vandre- og løbeskoene på og komme ud under åbne himmel.

Allerede fra efteråret 2011 skal de første stier i Aabenraa, Brøndby, Høje-Taastrup, Kolding, Middelfart, Odsherred, Rebild, Ringkøbing-Skjern og Vejle være færdige, og over de kommende fire år skal 'kløverstiprojektet' ende med 400 stier i 100 danske byer.

I hver deltagende by vil der udgå fire forskellige kløverstier fra samme centrale punkt, som markeres med en farve alt efter længde. I alle byer skal der være en grøn rute på 2,5 km, en blå på 5 km, en rød på 7,5 km og en sort rute på mindst 10 km.

Kløverstiprojektet udspringer af et bredt samarbejde mellem Friluftsrådet og idrætsorganisationerne Danmarks Idrætsforbund, Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger og Firmaidrætten. Selve stierne finansieres af Nordea-fonden og tips- og lottomidlerne med til sammen 6,5 mio. kr.

Figur 1. Foreninger og selvorganiseret idræt fører an i Århus (voksne/pct.)

Relativt mange voksne århusianere dyrker foreningsidræt sammenlignet med københavnere, der i højere grad benytter kommercielle idrætstilbud. Kilde: Danskernes motions- og sportsvaner 2007.

eventområdet hos naboerne i Herning eller Horsens.

Århus Kommune har store muligheder på idrætsområdet i de kommende år – måske også større end de fleste andre danske eller europæiske byer på samme størrelse.

Både storby og provinsby

Forklaringen ligger i den gamle kliché om Århus som både storby og provinsby. De kolde fakta om byens idrætsliv bekræfter klichéen, der rummer stort potentiale.

På den ene side har Århus storbyens brede palet af specialidrætsgrene og standardiserede idrætsfaciliteter til næsten alle tænkelige discipliner. Kommunen er blandt pionererne i forhold til målrettede satsninger på events via Sport Aarhus Events og eliteidræt via Fonden Eliteidræt Århus. Man skal lede langt efter kommuner med samme bredde i tilbuddene til unge idrætstalenter målt på idrætsgrene, elitefaciliteter og uddannelsesstilbud.

Samtidig har Århus stærke institutioner i form af seminarier, arkitektskole, Institut for Idræt, universitet, journalisthøjskole, idrætskøleskole osv., der kan og bør aktiveres i forskellige idrætslige sammenhænge.

De mange idrætsaktive studerende i byen skaber i sig selv dynamik i idrætslivet.

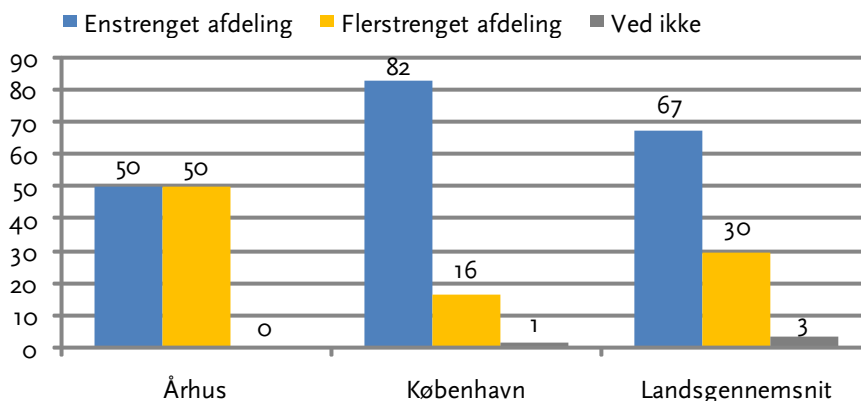
Kommunen rummer inden for Ringgaden storbyens voksende kommercielle fitness-sektor og en snert af den vildtvoksende streetkultur og projektkultur, der også præger storbyen København på godt og ondt. Storbykulturen har den knapt så positive egenskab, at den skaber en event- og forbrugerkultur uden den store grobund i byens lokale græsrods miljøer.

Derfor er det positivt, at Århus-idrætten i modsætning til København samtidig rummer provinsbyens 'trygge' foreningskultur. Det århusianske foreningsliv er langt stærkere end i Københavns Kommune med sin forankring i byens kvarterer og mange ressourcestærke, flerstrengede foreninger (se figur 1 og 2).

En storby som København har ganske enkelt ikke den palet af ressourcestærke foreninger som TST, AGF, Århus 1900, BMI, HEI, TMG, Skovbakken, Lystrup m.fl., der præger idrætslivet i Århus. Samtidig er tilgængeligheden til og borgernes tilfredshed med idrætsfaciliteterne markant bedre i Århus end i København.

fortsættes...

Figur 2. En stor andel af de århusianske foreninger er flerstrengede (pct.)

Kilde: DIF og DGI's foreningsundersøgelse fra 2004

Foto: Peter Fristedt

Svenske kommuner skærper tonen

Organisationen Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), som er arbejdsgiver- og interesseorganisation for landets 218 kommuner, 18 landsting og to regioner, fremlagde den 26. november på konferencen Nordiskt Idrottsmöte i Göteborg med Idan som medarrangør et såkaldt idrætspolitisk positionspapir.

I notatet skærper SKL tonen i forhold til de fremherskende idrætspolitiske tilstande i Sverige, hvor der i modsætning til Danmark kun findes en national paraplyorganisation for idrætten i skikkelse af Riksidrottsförbundet.

Notatet fremhæver foreningslivets væsentlige betydning i det svenske samfund, men rummer samtidig en række krasse kritikpunkter.

SKL efterlyser bl.a. en national fond for udvikling af idrætsanlæg og idrætsmiljøer (i stil med Lokale- og Anlægsfonden) samt stærkere nationalt engagement i hvervningen af internationale idrætsbegivenheder (som eksempelvis Sport Event Denmark). SKL kritiserer, at selvorganiseret idræt og idrætssvage grupper tilgodeses for lidt i den gængse facilitetspolitik.

Samtidig kritiserer rapporten eliteidrætten for at være alt for omkostningsdrivende på grund af skærpede krav til faciliteternes indretning – krav, som eliteidrætten ifølge SKL selv bør være med til at finansiere i langt højere grad.

Endnu mere markant kritiserer SKL den svenske satsning på at udvikle foreningslivet gennem initiativet Idrottslyftet, der tilfører foreningsidrætten 500 mio. svenske kroner om året, for ikke at have sat synlige spor i idrætsbevægelsens aktivitetsniveau.

Midlerne anvendes ifølge SKL i for høj grad til konkurrenceidræt og traditionelle aktiviteter for de i forvejen aktive målgrupper, og de offentlige midler går på grund af idrættens organisering og støttestrukturer i højere grad til drenge- end til pigeidræt. SKL kræver derfor, at midlerne i Idrottslyftet også skal kunne anvendes til aktiviteter uden for foreningslivet.

Generelt efterlyser SKL mere forskning og flere best practice-eksempler på, hvordan børn og unges idrætsdeltagelse samt idræt med fokus på voksnes livsstil, motion og sundhed kan styrkes.

HeB

Se 'Idrottspolitisk Positionspapper' på www.skl.se/web/positionspapper.aspx

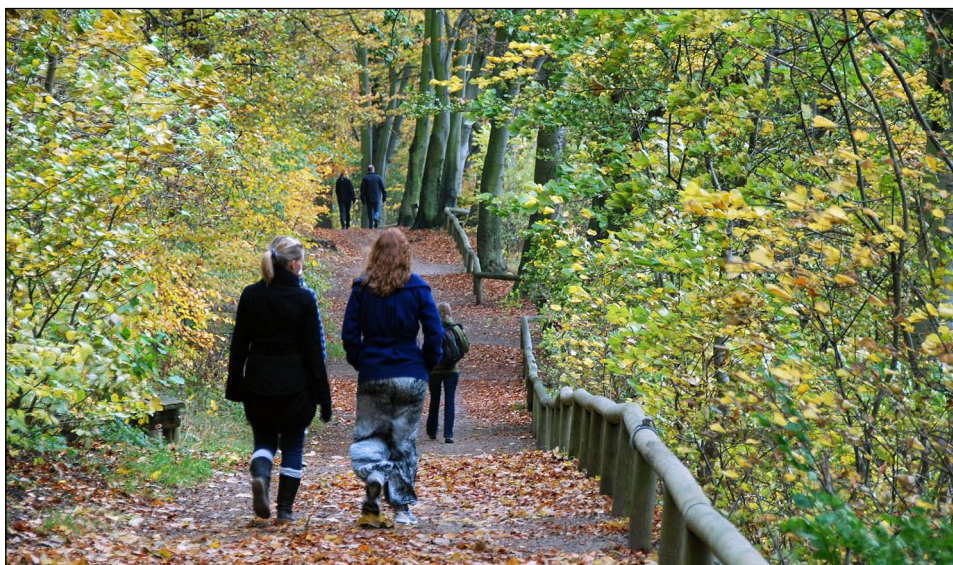

Foto: IK's World Trip, Flickr

Den lette adgang til skov- og naturarealer præger i høj grad det århusianske motions- og idrætsliv.

Stærke frivillige ressourcer

Potentialet ved de stærke lokale idrætsmiljøer er enormt, hvis man med kommunen som dynamo og fødselshjælper kan engagere foreningerne og deres frivillige i sociale indsatser, facilitetsdrift, events og andre idrætslige eller kulturelle satsninger. Forskellen på århusianernes og københavnernes engagement i det frivillige foreningsliv er forbløffende (se figur 3).

Den tredje dimension i den århusianske idrætskultur er nærheden mellem byrum og attraktive natur- eller rekreative områder i alle kvarterer af byen. Kortlægningen dokumenterer, at de lettilgængelige skov- og naturarealer og adgangen til strand og vand fra den centrale by i høj grad præger århusianernes idrætslige aktiviteter.

De naturlige omgivelser giver nogle lavthængende frugter på motions- og eventområdet, som man let overser. Når nu Århus Kommune alt andet lige er for lille til at fylde en prestigefuld multiarena med meningsfuldt indhold eller bæredygtig

økonomi, kan man i stedet satse de innovative ressourcer på at udvikle attraktive ruter og udendørs faciliteter eller byens mange motionsevents med tusindvis af deltagere endnu mere.

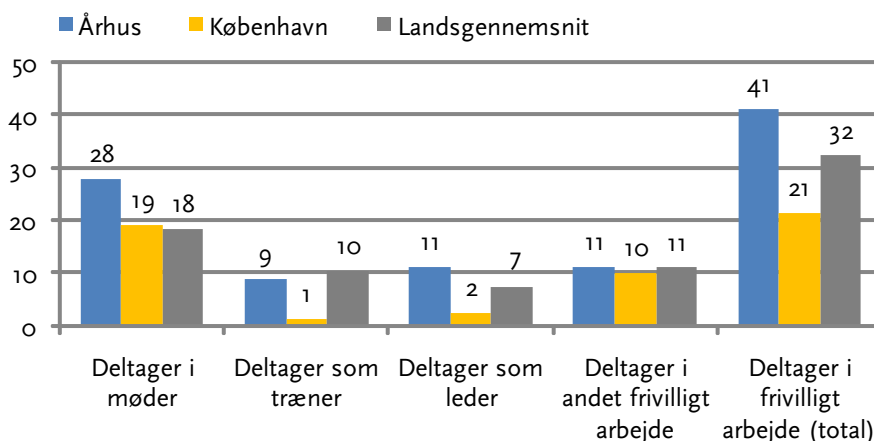
Idrætten som del af Kulturhovedstaden

Der er i europæisk kulturbyssammenhæng kun ringe tradition for at tænke idrætten som en integreret del af programmet.

Argumentet for at tage idrætten med på kulturbyvognen er ikke mindst, at foreningsidrætten i Danmark uden konkurrence er den største folkelige bevægelse og den del af den frivillige sektor, som engagerer flest mennesker. Samtidig er kulturbegrebet akkurat som idrætsbegrebet under udvidelse. Idræt og kultur flyder ofte sammen, når man taler om events, større arenaer, attraktive byrum, kreative erhverv, kropskultur og iscenesættelse, frivillighed osv.

Download eller bestil rapporten på www.idan.dk. Rapportens hovedforfattere er Maja Pilgaard og Ditte Toft fra Idan.

Figur 3. Mange århusianske foreningsmedlemmer er frivillige (pct.)

Kilde: Danskernes motions- og sportsvaner 2007.

Foreningsgymnastik - Værdier, habitus og markedslogik

Universitetsspecialer, der undersøger, hvilke faktorer der influerer på foreningslederes forståelse af foreningers gymnastikpraksis og måden at organisere gymnastiktræningen på.

Betina Juul Nielsen, Syddansk Universitet, Institut for Idræt og Biomekanik, oktober 2010

Download eller find links til rapporterne i vidensbanken på Idan.dk.

Idræt og integration

11. marts 2011: Forskergruppen Idræt, Politik og Velfærd ved Institut for Idræt på Københavns Universitet inviterer den 11. marts 2011 kl. 16.00-20.00 til netværksmøde om idræt og integration.

Anledningen til netværksmødet er det europæiske år for bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse, der løb i 2010. Arrangementet er derfor støttet af såvel EU som Socialministeriet.

Netværksmødet henvender sig til alle, der arbejder med idræt og integration, herunder idrætsorganisationer, hjælpeorganisationer, kommuner, ministerier, forskere og studerende.

Målet er skabe en samarbejdsplatform og vidensbank, der kan samle og koordinere viden på området for børn, idræt og integration. Deltagelse i konferencen er gratis, og tilmelding skal ske senest d. 8. marts 2011.

Læs mere på Institut for Idræts hjemmeside: www.ifi.ku.dk.

International konference om friluftsliv

4.-8. juli 2011: Idrætsinstitutterne ved Syddansk Universitet og Københavns Universitet er den 4.-8. juli værter for den femte videnskabelige, internationale konference om friluftsliv og udendørsaktiviteter i undervisningssammenhæng.

Blandt emnerne på konferencen bliver skoler og institutioners brug af naturen som undervisningsramme, 'friluftsliv' som rekreation, pædagogiske udfordringer samt friluftslivets og udendørsaktiviteternes sundhedsperspektiver.

Konferencen med den engelske titel 'Fifth International Outdoor Education Research Conference' afholdes på Fuglsøcentret ved Mols Bjerge

Læs mere på konferencens hjemmeside, som løbende vil blive opdateret med program og andre praktiske informationer: www.sdu.dk/IOERC2011.

Foto: seier+seier/Flickr

Eventklynger og rutevisioner

Århus Kommune skal selv gribe styrepinden og bringe aktørerne sammen, hvis kommunens ambitioner om at blive Europæisk Kulturhovedstad 2017 skal skabe udvikling i byens idrætsliv. Sådan konkluderer Idan i anbefalingerne i rapporten 'Idræt og motion – hvor er Århus?' (se side 5-7).

Rapporten har en række anbefalinger til satsninger, der kan indgå i udarbejdelsen af kommunens officielle bud på at blive Europæisk Kulturhovedstad 2017.

Nedenfor bringes et uddrag af rapportens i alt 10 anbefalinger.

Satsning på eventklynger

Århus Kommune har skabt et stærkt og innovativt sejlsportsmiljø ved at fungere som katalysator for samarbejde mellem de lokale sejlsportsklubber i paraplyorganisationen Sailing Aarhus. Satsningen har trukket store internationale sejlsportsbegivenheder til byen, og Århus er med i opløbet om at blive vært for VM i de olympiske bådklasser i 2014. En del af satsningen har været et succesrigt udviklingsarbejde om formidling af sejlsport med GPS-tracking og nye medier mellem sejlsporten, kommunen, lokale forskningsinstitutioner og private virksomheder.

Rapporten anbefaler, at kommunen går forrest i at skabe tilsvarende innovative eventklynger, der skal udvikle kompetencer og events i andre idrætsmiljøer, hvor Århus har gode forudsætninger. Som eksempler nævnes en motionsklynge (løb, orientering, mtb, vandring m.m.), en danseklynge, en fodboldklynge, en vandsportsklynge og overvejelser om at søge DGI's landsstævne i 2017.

En rutevision for Århus

Århus Kommune fremhæves særligt for de attraktive muligheder for bevægelse i natur og grønne områder i næsten alle byens kvarterer.

Rapporten anbefaler, at kommunen udvikler denne styrkeposition yderligere ved i samarbejde med forskellige lokale aktører at udvikle et helhedskoncept, der visuelt, virtuelt og fysisk på nyskabende vis binder byen og dens ruter sammen på en aktiverende måde.

Bedre samspil mellem idræt og kultur

Rapporten anbefaler, at byens lokale eliteklubber og de mange internationale events i byen i højere grad søger inspiration og samarbejde med byens kulturinstitutioner i forsøget på at styrke begivenhedernes attraktions- og oplevelsesværdi ved eksempelvis forbedret anvendelse af lyd, lys og dramaturgiske virkemidler.

Positiv rolle for de etniske minoriteter

Århus har en af landets største koncentrationer af etniske minoriteter.

Rapporten anbefaler, at Århus vender udfordringen med visse etniske gruppers lave idræts- og foreningsdeltagelse til et aktiv ved at udvikle events, eksempelvis en 'heritage festival', hvor forskellige etniske eller regionale gruppers specifikke idræts- og bevægelseskulturer fremhæves i en fælles ramme.

Fælles events på tværs af idrætsgrene

Rapporten anbefaler, at Aarhus Europæisk Kulturhovedstad 2017 anvendes som platform til at samle og koordinere årligt tilbagevendende begivenheder, så begivenhederne får større synlighed og oplevelsesværdi. Som eksempel nævnes børne- og ungdomsstævner eller svenske erfaringer med at samle nationale mesterskaber i forskellige idrætsgrene i samme by i særlige mesterskabsuger.

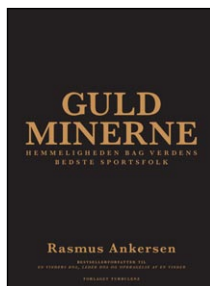
Udvikling af foreningskraftcentre

Århus Kommune er kendetegnet ved at have flerstrengede, ressourcestærke idrætsforeninger i mange af byens lokalområder.

Rapporten anbefaler, at kommunen i endnu højere grad satser på disse foreninger som lokale kraftcentre for eksempelvis sociale indsatser og aktiviteter rettet mod særlige målgrupper ved at initiere netværksdannelse og erfaringsudveksling mellem foreningerne og skabe udviklingsforløb, hvor kommunen stiller ekstra ressourcer til rådighed for udvikling og administration i disse foreninger.

Rapporten med alle dens anbefalinger i fuld længde kan bl.a. hentes i vidensbanken på www.idan.dk.

Henrik H. Brandt

Guldminerne

'Guldminerne' er et angreb på forestillingen om, at de mest succesfulde sportsstjerner har et særligt medfødt talent, som er altafgørende for deres succes.

Forfatteren Rasmus Ankersen mener, at vi hidtil har tillagt den genetiske arvemasse for stor betydning for sportsudøvers succes, og at vi i stedet i højere grad end først antaget skal kigge på træningskvalitet og -mængde.

For at underbygge påstanden slår Ankersen sig op som etnolog og besøger seks 'guldminer'. Bl.a. søger Ankersen forklaringen på, at 35 af verdens hundrede bedste kvindelige golfspillere kommer fra Korea og årsagen til Kenya og Etiopiens totale dominans inden for mellem- og langdistanceløb.

Ankersen kritiserer med sit etnologiske metodevalg traditionel videnskabelig metode, der modsat Ankersen peger på, at økonomiske og fysiologiske faktorer er afgørende for succes. Ved ikke at bruge videnskabelige efterrationaliserende analyser mener Ankersen, at hans metode bringer ham nærmere sandheden om toppræstationer.

Ankersens metodekritik virker letbetet og upræcis. Bl.a. kan man diskutere, om Ankersen ikke allerede kendte sine konklusioner fra start af, da det længe har været et anerkendt faktum, at sportslig succes er sammenhængende med træningskvalitet og -mængde.

Opgøret med talentbegrebet er dog en forfriskende udfordring af myten om, at man skal være født til at blive en ny Michael Laudrup. Med beskrivelserne af de seks guldminer hævder Ankersen på en letforståelig måde, at man kan blive, hvad man vil.

'Guldminerne' er ikke nyskabende eller videnskabelig, men er god aftenunderholdning.

Peter Forsberg

Guldminerne

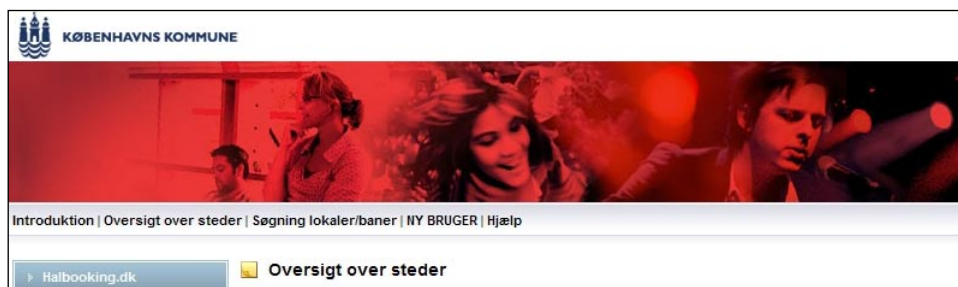
Ramus Ankersen

Forlaget Turbulenz

336 sider

Pris: kr. 299,95

Læs en længere version af anmeldelsen på www.idan.dk under boganmeldelser.

Københavns Kommunes facilitetsportal er et af flere eksempler på ny brug af it i kommunerne.

Kommuner strømliner idrætsfaciliteter gennem it

Københavns Kommune giver selv fem stjerner af fem mulige til sit online bookingsystem. Resultatet af systemet er tilfredse borgere, besparelser på administrative timer og flere indtægter. Andre kommuner går samme vej.

Af Martin Hedal, Idrættens Analyseinstitut

Københavns Kommune er de seneste par år gået over til onlinebooking af en række af kommunens idrætsfaciliteter og kulturhuse. I 2010 har kommunen samlet i alt 24 steder på en samlet portal, heriblandt store idrætsanlæg som Nørrebrohallen, Svanemøllehallen, Grøndal Centret og Ryparkens Idrætsanlæg.

Onlinebooking i kommunen har erstattet telefonopkald, papirlapper og køer til tilmelding, og ifølge en af initiativtagerne til indførelsen af bookingsystemet har det skabt bemærkelsesværdige resultater:

"Der er helt klart meget højere belægningsprocent og kraftigt øgede lejeindtægter. Der er samtidig en stor reduktion af administrative timer. Før i tiden stod folk i lange køer i sportshaller hver den 1. i måneden for at forny deres bane, så der måtte indkaldes ekstra personale i dagene deromkring," siger Anders Petersson, administrativ leder af Kulturdiagonalen i Københavns Kommunes kultur- og fritidsforvaltning.

Han betegner selv bookingsystemet som en 'kæmpe succes' i idrætshallerne og giver løsningen fem ud af fem stjerner. Han kan også spore stor borgertilfredshed med effektiviseringen og den forbedrede tilgængelighed.

Mere idrætsrelateret it i kommunerne

Flere andre – ikke mindst større – kommuner har fået øje på fordelene ved onlinebooking af kommunale faciliteter. Nogle af dem anvender KMD's bookingsystem, mens Københavns Kommune har valgt at samarbejde med Globus Data, der er leve-

randør af online bookingløsninger til kommuner, idrætsforeninger og haller, og som bl.a. står bag systemet Halbooking.dk.

Internettet spiller i det hele taget en større og større rolle i idrætten i kommunerne, hvilket afspejler sig i kommunernes idrætspolitik. Flere kommuner tilbyder således i stigende omfang online administrationssystemer til idrætsforeningerne. Eksempelvis besluttede Odense Kommune i samarbejde med DGI Fyn i 2010 at stille systemet Conventus gratis til rådighed for kommunens foreninger.

Endelig engagerer nogle kommuner sig også på mere motionsorienterede internetportaler, der bl.a. har som mål at skabe øget motivation til at dyrke sport og motion. Seks sjællandske kommuner konkurrerede eksempelvis i september 2010 om at løbe flest kilometer til en event formidlet på KommuneDysten.dk samt via DGI og Nykredits nye site Vorespuls.dk.

Fakta om online-booking

Via Københavns Kommunes bookingsystem kan borgerne blandt andet

- Booke haltid til en enkelt time
- Booke mødelokaler i kulturhusene
- Se en grafisk oversigt over ledige tider
- Betale bookingen online
- Købe klippekort og booke faste tider

Se også adressen kk.halbooking.dk.

Idrættens Analyseinstitut analyserer sociale og organisatoriske medier målrettet idrætten i projektet 'Idrættens virtuelle arenaer'. Projektet har sin egen temaside på Idan.dk.

Sundhedskultur og bevægelseskultur

Begrebet sundhed spænder vidt og dækker bl.a. over en række forskellige sundhedskulturer, der gennemgår historisk forandring.

Kulturerne og forandringerne er omdrejningspunktet for det nye tidsskrift 'Sundhedskultur og bevægelseskultur', udgivet af Forum for Idræt, Historie og Samfund.

Gennem en række essays og artikler med afsæt i emner som sundhedspolitik, folkeskoleundervisningens sundhedskulturer, fitness, dans og friluftsliv belyser bidragydere tilknyttet forskningsgruppen Kultur, bevægelse og sundhed på Syddansk Universitet en række sundhedskulturelle bølger og modsætningsforhold, som opstår på baggrund af forskellighederne.

Blandt bidragyderne er Maja Pilgaard og Kasper Lund Kirkegaard fra Idan.

Ditte Toft

Sundhedskultur og bevægelseskultur Forum for idræt (redigeret af Henning Eichberg, Jørn Hansen og Per Jørgensen)

Syddansk Universitetsforlag

167 sider

Pris: 198 kr. (vejl.)

Nyhedsbrevet Overblik
Nummer 36 - 17. december 2010

Udgiver:
Idrættens Analyseinstitut
Kanonbådsvej 12A
1437 København K

Telefon: 3266 1030
E-mail: idan@idan.dk
Hjemmeside: www.idan.dk

Redaktion:

Søren Bang, redaktør
soeren.bang@idan.dk

Ditte Toft, journalist
ditte.toft@idan.dk

Henrik Brandt, direktør (ansv.)
henrik.brandt@idan.dk

Mellem selvhjælp og videnskab

Anmeldelse: 'Sandheden om sundhed' er en fin samling af anekdoter og fakta. Men ønsket om at kombinere videnskabelig formidling med en selvhjælpbog svækker helhedsindtrykket.

Bente Klarlund har de seneste 10 år positioneret sig centralt i den danske sundhedsdebat. Som forsker er hun veletableret, og gennem hendes populærvidenskabelige bøger, deltagelse i tv-programmer, avisklummer og utallige foredrag rundt i hele landet er Bente Klarlund blevet landskendt.

I 'Sandheden om Sundhed' tager hun fat i KRAM-faktorerne (kost, rygning, alkohol og motion) og gennemgår, hvad der er sundhedsmæssigt vigtigt i forhold til de enkelte risikofaktorer. Klarlund supplerer informationen med små gode råd til læseren.

Spændende eksempler

'Sandheden om Sundhed' fungerer rigtig godt, når Klarlund gør det, hun er bedst til: At formidle forskning på en måde, så alle kan forstå det. Som læser bliver man opslugt af de spændende resultater, der bliver fortalt i nærmest anekdoteagtig form.

Et eksempel er Klarlunds illustration af, hvordan portionsstørrelser påvirker, hvad vi spiser. Klarlund fortæller, om et forsøg, hvor testpersonerne var inviteret i biografen. De fik at vide, at målet med deres biograftur var, at de skulle anmelde filmen. Fokus for undersøgelsen var imidlertid en hel anden.

Halvdelen af publikum fik en lille portion popkorn, den anden halvdel en stor portion. Popkornene var 14 dage gamle, og alle klagede over smagen, da de blev

spurgt efter filmen. Men forsøget viste, at på trods af smagen, spiste dem med store portioner mere end dem, der havde fået små portioner.

Bente Klarlund som rollemodel?

I bogen er der gjort meget for at understrege forfatterens position som forsker.

Bogens titel lover os Sandheden med stort s. Lægekitlen er med på forsidefotoet, og bagsiden introducerer: 'Danmarks førende forsker'.

Viden og rationelle tanker flytter os imidlertid ikke så hurtigt, som hvis vi har følelserne med. Derfor sætter Klarlund sig selv i spil i bogen. Gennem historier fra sit eget liv vil hun engagere læseren og vise, at livsstilsændringer er mulige, selv når det kan være svært.

Formidlingsmæssigt er det smart: Hvis der er nogen, vi kan identificere os med, bliver det lettere for os at ændre vaner. Men Bente Klarlunds to forskellige roller – videnskabsmanden og privatpersonen – kæmper ind imellem mod hinanden.

Ekspertrollen bliver lidt undermineret af råd og tips, der mere ligner personlige meninger og erfaringer end den 'sandhed', som bogtitlen lover. Samtidigt er det spørgsmålet, om den kendte forsker, mor til fire og maratonløber kommer til at fremstå som en motiverende og troværdig rollemodel eller blot endnu et eksempel på et uopnåeligt supermenneske.

God formidling

Generelt er bogens styrke, at den for lægmanden virker godt videnskabeligt funderet. Både når hun underbygger anbefalinger, og når hun gør op med sundhedsprojekter som elementer fra 'Kernesund familie' eller Atkins-kuren.

Det gør den spændende at læse og litteraturlisten kan give masser af inspiration og viden. Sundhedsbudskabet formidles læsevenligt og uden fanatisme.

Henriette Sønderkov Bjerrum

Sandheden om sundhed Bente Klarlund Pedersen

Politikens Forlag

203 sider

Pris: 250 kr.